

Rapport från konferensen 2016

UNDERVISNING OCH EXAMINATION

LENA E JOHANSSON

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Genomförande.....	3
Organisation	3
Teman för konferensen	3
Abstract	4
Prentationsformer.....	5
Keynote speaker.....	5
Utvärdering av konferensen.....	5
Bilaga 1 Abstractkatalog 2016	7

Sammanfattning

Den första universitetsgemensamma konferensen med fokus på Undervisning och examination på Karlstads universitet arrangerades den 15 september 2016 av Kompetensutvecklingsenheten. Konferensens syfte är att bidra till utveckling av kvalitet i undervisning och examination i högre utbildning samt erbjuda en mötesplats för kollegialt erfarenhetsutbyte. Konferensen skall genomföras årligen. Konferensen i år har två centrala övergripande teman, *Studentcentrerat lärande* och *Bedömning och examination*. Konferensbidrag som fokuserar på utvecklingsarbete inom undervisning och examination inom konferensens tema inbjuds att delta. Totalt lämnades det in 22 abstract och 21 deltog på konferensen. Intresset för konferensen var relativt stort som mest var det drygt 110 anmälda men på konferensdagen noterades 99 anmälda och 81 aktiva deltagare.

Rapport om konferensen om Undervisning och examination på Karlstads universitet 2016

Bakgrund

Kompetensutvecklingsenheten har enligt uppdrag i Modell för kvalitetssäkring och kvalitetsarbete avseende utbildning och forskning vid Karlstads universitet, RB 101/14, ansvar för att organisera en årlig universitetsgemensam utbildningskonferens, med utgångspunkt i *Scholarship of Teaching and Learning*. Arbetet med konferensen kommer att bygga vidare på erfarenheter från tidigare Pedagogiska utvecklingskonferenser, PUK, vid HNT-fakulteten.

Genomförande

Den första universitetsgemensamma konferensen arrangeras av Kompetensutvecklingsenheten i samverkan med fakulteter och institutioner vid universitetet. Konferensen, som kommer att organiseras årligen, vänder sig till all personal på Karlstads universitet som är intresserad av och engagerad i att utveckla undervisning och examination i högre utbildning. Det kollegiala samtalet och erfarenhetsutbytet är centralt.

Konferensens syfte är att bidra till utveckling av kvalitet i undervisning och examination i högre utbildning samt erbjuda en mötesplats för kollegialt erfarenhetsutbyte.

Konferensen genomfördes under en dag med en gemensam inledning av en keynote speaker och därefter tre spår med sju presentationer i varje spår. Det bjöds på enkel lunch i matsalen samt kaffe och frukt. Konferensen är kostnadsfri för deltagarna. Intresset för konferensen var relativt stort som mest var det drygt 110 anmälda men på konferensdagen noterades 99 anmälda och 81 aktiva deltagare.

Organisation

Kompetensutvecklingsenheten har i samarbete med Konferensenheten huvudansvaret för konferensen. En referensgrupp med lärare, kontaktpersoner, från fakulteternas samtliga institutioner är utsedd och fungerar som bollplank för arbetsgruppen. Kontaktpersonerna bidrar även med informationsspridning till kollegor. Information om konferensen har även distribuerats via prefekter och dekaner, Kompetensutvecklingsenhetens hemsida och via artiklar på Inslaget. Förutom skriftlig information så genomfördes intervjuer sk. "podcasts" av lärare som lämnat in abstract. Intervjuerna var ca 7 min långa och syftet var att skapa intresse och information om innehållet på konferensen. Tolv lärare valde att delta i intervjuerna.

Texter om konferensen samt en sida på webben översattes till engelska och spreds till prefekter och kontaktpersoner. En flyer producerades också på svenska och engelska.

Teman för konferensen

Konferensen har två centrala övergripande teman. Konferensbidrag som fokuserar på utvecklingsarbete inom undervisning och examination inom konferensens tema inbjuds att delta.

Konferensens två övergripande teman

- *Studentcentrerat lärande*

Begreppet studentcentrerat lärande har sin utgångspunkt i [ESGs riktlinjer](#) och är en central grund i universitetets meriteringsmodell för skicklighet i undervisning och examination. Vilka undervisnings- och presentationsformer kan stötta studenter i deras process mot akademiska kunskaper och förmågor? Vad innebär ett studentcentrerat lärande? Vi efterlyser ett flertal uttolkningar i olika kurser och olika ämnen.

- *Bedömning och examination*

Bedömning och examination utgör en central del av lärares och studenters arbete under kurser. De lägger kanske grunden för repetition och nytt lärande? Hur arbetar lärare med formativ och summativ bedömning? Vilka nya examinationsformer kan digitala redskap ge upphov till och hur kan digitala resurser stötta studentcentrerat lärande under kurser?

Aspekter från Blended learning och relationer mellan teori och praktik kan med fördel integreras i de övergripande temana.

Abstract

Samtlig personal på Karlstads universitet inbjuds att delta på konferensen och lämna in abstract med fokus på utveckling av undervisning och examination. Abstract som handlar om utveckling av undervisning och examination inom ramen för konferensens två teman är tillsammans med en keynote speaker centrala delar för konferensens utformning.

Abstractet skall vara på 200 ord lämnas in mellan 5 april- 5 juni. En mall för formen, val av tema och presentation fanns att ladda ner på hemsidan.

Urvalskriterier

Bidragen bedöms av en grupp bestående av personal från Kompetensutvecklingsenheten, Pedagogiskt ansvariga från HNT-fakulteten och kontaktpersoner för konferensen från HS-fakulteten.

Kriterier för bedömning av abstracts

1. skall rymmas inom de teman som anges för konferensen.
2. skall baseras på andras eller egen forskning och beprövad erfarenhet.
3. beskriva ett praktiskt utvecklingsarbete eller förändringsarbete inom undervisning och examination i ditt ämne, individuellt eller tillsammans med kollegor.

Bidragen skickas via e-post till kue@kau.se skriv **Abstract** i ämnesraden.

Besked om antagning eller ev bearbetning av abstract under juni månad/första veckan i juli (senast 7 juli). Kompetensutvecklingsenheten erbjuder stöd och support i skrivprocessen för de som önskade att lämna in ett bidrag. Genom att skicka ett mail till enheten så kontaktade vi de som önskade det. Antagna abstract, abstractkatalog och filmer publiceras på Kompetensutvecklings-enhetens hemsida senast två veckor innan konferensen.

Totalt inkom 22 abstract, 13 inom Studentcentrerat lärande och 9 inom Bedömning och examination, 21 deltog på konferensen.

Efter konferensen inbjuds de som önskar att skriva utvecklade abstracts till artiklar. Kompetensutvecklingsenheten har en rapportserie som förbereder publicering av flera nummer där rapporter från forskningscirklar och utvecklingsarbeten inom IKT och blended learning ingår. Artiklar baserade på presentationer från konferensen är tänkta att ingå i det tredje numret tillsammans med en sammanfattning av HNTs tidigare PUK-konferenser.

Kompetensutvecklingsenheten vill därför inbjuda er presentatörer en möjlighet att utveckla texterna till artiklar. För att underlätta beslut och arbete bifogas en wordmall som används i rapportserien tillsammans med en mall för en innehållsstruktur. Den senare används av de som skrivit om utvecklingsarbeten i forskningscirklar. Möjligheter till textrespon finns också vid kompetensutvecklingsenheten. Deadline den 1 december 2016, 00:00. Artiklarna publiceras under februari 2017.

Prentationsformer

Deltagarna kunde välja att delta med sitt abstract på tre olika sätt. Flest valde traditionell paperpresentation 14 stycken, tre valde flippad presentation och fyra runda bord.

Paperpresentationer på konferensen med efterföljande frågestund

Presentationen beskriver och diskuterar ett förändrings och/eller utvecklingsarbete inom undervisning och examination i högre utbildning.

Flippade presentationer med seminariediskussion på konferensen

I ett "flippat seminarium" presenteras förändrings eller utvecklingsarbetet med en film/en pod/animeringar/powerpointbilder senast två veckor innan konferensen på konferensens hemsida. Vid seminariet på konferensen diskuteras olika aspekter från presentationen. Deltagarna vid seminariet förväntas ta del av digitalt material innan konferensen.

Rundabordssamtal med korta inledningar och efterföljande diskussion på konferensen

I ett rundabordssamtal presenteras inledningsvis bidragen kort, sedan diskuteras ämnet. Diskussionen leds av en moderator.

Keynote speaker

På årets konferens var Tore Nilsson, universitetslektor i moderna språk med didaktisk inriktning vid Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet.

Tore Nilsson har arbetat som ämneslärare i engelska och tyska och disputerade 2001 i engelska. Sedan 1995 verksam inom lärarutbildningar på olika nivåer, både med undervisning och ledningsuppgifter, vid flera lärosäten. Sedan 2012 undervisar han i språkdidaktik på Ämneslärarprogrammets språkvetenskapliga inriktningar och på fristående kurser på grundläggande och avancerad nivå samt handleder doktorander i språkdidaktik.

Tore Nilssons forskningsintressen rör ämnesdidaktiska aspekter på lärarstudenters och lärares professionsutveckling. Detta intresse medför också att han har ett stort intresse för högskolepedagogiska frågor främst inom ämnesdidaktiska fältet och han har under många år hållit fortbildning för högskolelärare i form av workshops och även deltagit i högskolepedagogiska konferenser.

På konferensen talar han om Blended learning i campusförlagda professionsutbildningar.

Ett av professionsutbildningarnas stora dilemman är att minska gapet mellan teori och praktik, eller annorlunda uttryckt, att få teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter att kommunicera med varandra under utbildningens olika faser med målet att de två komponenterna ska bilda en syntetiserad helhet hos studenterna.

Uvärdering av konferensen

En utvärdering av konferensen genomfördes direkt i anslutning till genomförandet. En nätenkät distribuerades till de aktiva deltagarna via mail dagen efter konferensen och fanns tillgänglig under 1½ vecka. På enkäten svarade 57 personer, 70 procent av de aktiva deltagarna. Generellt så visar resultatet att deltagarna/lärarna är nöjda och positivt inställda till att det ordnas en fakultetsövergripande konferens med fokus på undervisning. Av deltagarna instämmer 96 procent helt eller till stor del att det behövs en årlig gemensam utvecklingskonferens. Flera betonar ett intresse för att ta del av vad andra lärare gör, ämnesövergripande möten är intressant och inspirerar. Flera svarade att vår keynote speaker Tore Nilsson gav en intressant

presentation. Kanske kunde varit bra att filma för att få möjlighet att lyssna igen och/eller sprida till fler.

Tematiken för konferensen "Studentcentrerat lärande" och "Bedömning och examination" är angeläget för de allra flesta, 91 procent instämmer helt och 9 procent instämmer till stor del i att det är relevant. För många är innehållet på konferensen användbart i den egna undervisningen. Besökare på olika pass (av de som svarat)

- Studentcentrerat lärande (4 pass) 84 besökare
- Bedömning och examination (2 pass) 47 besökare
- Runda bord (2 pass) 16 besökare
- Flippade presentationer (1 pass) 6 besökare

När det gäller praktiska arrangemang (anmälan, fika, logistik) så instämmer 98 procent helt eller till stor del att det fungerat bra. Information om konferensen har nått en majoritet via mail eller via artiklar på Inslaget/budbäraren. För att orientera sig om konferensen har 76 procent använt Kompetensutvecklingsenhetens hemsida även om några haft svårt att finna fram till den. Värt att notera att en del strul uppstod med tillgängligheten till webben mitt i genomförandeperioden maj/juni på grund av införande av ny version av webben, vilket gjorde gamla länkar obrukbara och inte fungerade i informationsspridningen.

På frågan "vad är du särskilt nöjd med" grupperar sig svaren enligt nedanstående (23 kommentarer)

- Trevlig konferens med bra presentationer och keynote samt positivt med erfarenhetsutbytet mellan kollegor (23 kommentarer)

På frågan "vad är du mindre nöjd med" grupperar sig svaren enligt nedanstående (totalt 22 kommentarer)

- Sessionernas längd, pauser, föranmälan, enklare former, vissa presentationer som runda bord och flippade lockade relativt få deltagare. Fler småbord vid diskussioner på runda bord. För många spår, för högt tempo (11 kommentarer)
- Tid för mer samvaro mellan presentationerna, längre tid för frågor (3 kommentarer)
- Tekniskt krångel, samt bättre information (3 kommentarer)
- Innehållet i presentationerna (2 kommentarer)
- Nöjda besökare (3 kommentarer)

Några förslag inför kommande konferens (15 kommentarer)

- Mer om digitalisering, distansläraryperspektivet, hur gör man filmade föreläsningar, presentationsteknik vid inspelningar, digitalt stödda examinationsformer (5 kommentarer)
- Posterpresentationer med mer diskussion (3 kommentarer)
- Innehållet: studentcentrerat fortfarande, undervisning i stora grupper, teori och praktik (3 kommentarer)
- Viktig konferens skapa tid för lärarna att delta, markera datum i god tid (2 kommentarer)
- Övrigt (2 kommentarer)

Bilaga 1

ABSTRACTS 2016

Karlstads universitet 15 september 2016

Konferens om undervisning och examination på Karlstads universitet

Abstractkatalog 2016

PROGRAM

Tore Nilsson Keynote Speaker

Flippad högskoleutbildning? Blended learning i campusförlagda professionsutbildningar

TEMA: BEDÖMNING OCH EXAMINATION

Går det att höja kvaliteten och effektivisera examination i samhällskunskap?

- Resultat från ett pågående forskningsprojekt med utvecklingssyfte

Daniel Bergh och Viktoria Williamsson

Examination av laborativt arbete

Anna Smedja Bäcklund och Gunilla Carlsson

Vara eller icke vara?

- En problematisering om användningen av skriftlig grupp tentamen

Anna Josse Eklund

Pilotprojekt digital salstentamen

Mats Liljedahl

Bedömning, examination och betyg – Exempel från ämnet Projektledning

Carin Lindskog och Per Strömgren

En undersökning om bedömningsmatriser för mindre textuppgifter

Torodd Lunde

Individuell bedömning vid grupparbeten för distansstudenter

Elisabet Olsson

Kamrat- och självbedömning i grupparbete i formativt och summativt syfte

Jörg Pareigis

Kvalitetssäkring av examensarbeten inför examination

Roger Renström och Lena Brunzell

TEMA: STUDENTCENTRERAT LÄRANDE

Grupphandledning av uppsatser på kandidatnivå

Henrik Bergman, Ulrik Terp och Nina Svensson

Framgångsrika och informationskompetenta studenter: gemensamma satsningar inom lärande och bibliotek

Linda Borg och Irina Persson

Psykologi för Effektivt Lärande

Jenny Friedl och Lars M. Eriksson

Området Projektledning vid Handelshögskolan i Karlstad: En pedagogisk modell i praktiken

Tomas Jansson och Lennart Ljung

Mikroundervisning om samhällsfrågor i ämnet samhällskunskap på grundläroarbildningen årkurs 4-6

Martin Kristiansson och Anders Österberg

IT-pedagogens arbete med flippade möten och kurser - från idé till verklighet

Carl Johan Lövenhamn

Var är studenterna när kursen startar?

Annika Malmgren, Anna Smedja Bäcklund och Gunilla Carlsson

The three moments-pedagogy of a holistic approach to student-centered learning

Alireza Moula

Studentcentrerat lärande med hjälp av öppna textböcker

Johan Netz och Jörg Pareigis

Erfarenheter från en workshopserie om flippat klassrum

Lotta Svenneling och Karin Thörne

Blended learning & mixed emotions

Mia Toresson Runemark

Praktiska moment på distans: exempel från kurs i beteendekologi

Johan Watz

PROGRAM

- 08.30–09.00** Registrering och mingel. Kaffe/te med smörgås (Transformum)
- 09.00–09.15** **Åsa Bergenheim hälsar välkommen** (1A305 Lagerlöfsalen)
- 09.15–09.30** **Ingrid Mossberg Schüllerqvist** (1A305 Lagerlöfsalen)
- 09.30–10.30** Keynote speaker Tore Nilsson Lektor i moderna språk med didaktisk inriktning, Institutionen för språkdidaktik, Stockholm universitet (1A305 Lagerlöfsalen)
- Flippad språklärarytelse?**
Blended learning i campusföreläsningar.
- 10.30–10.45** Paus och förflyttning
- 10.45–12.15** **Parallella sessioner: Pass 1, 3x30min**
1A305 Lagerlöfsalen	Studentcentrerat lärande (P)
1B306 Fryxellsalen	Bedömning och examination (P)
3A340	Mixat tema (F)
- 12.15–13.15** **Lunch serveras i Solsta Inn**
(hyllan är reserverad för konferensen)
- 13.15–14.15** **Parallella sessioner: Pass 2, 2x30min**
1A305 Lagerlöfsalen	Studentcentrerat lärande (P)
1B306 Fryxellsalen	Bedömning och examination (P)
3A340	Bedömning och examination (R)
- 14.15–14.30** Fukt och förflyttning
- 14.30–15.30** **Parallella sessioner: Pass 3, 2x30min**
1A305 Lagerlöfsalen	Studentcentrerat lärande (P)
1B306 Fryxellsalen	Studentcentrerat lärande (P)
3A340	Studentcentrerat lärande (R)
- 15.30–16.00** **Avslutning och kommentarer om dagen**
(1A305 Lagerlöfsalen)

P= Paperpresentation

R= Runda bordssamtal

F= Flippad presentation (deltagarna förväntas ha tagit del av en film innan sessionen)

TORE NILSSON KEYNOTE SPEAKER PÅ KONFERENSEN

Tore Nilsson, universitetslektor i moderna språk med didaktisk inriktning vid Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet. Keynote speaker på konferensen Undervisning och examination 15 september 2016.

Tore Nilsson har arbetat som ämneslärare i engelska och tyska och disputerade 2001 i engelska. Sedan 1995 verksam inom lärarutbildningar på olika nivåer, både med undervisning och ledningsuppgifter, vid flera lärosäten. Sedan 2012 undervisar han i språkdidaktik på Ämneslärarprogrammets språkvetenskapliga inriktningar och på fristående kurser på grundläggande och avancerad nivå samt handleder doktorander i språkdidaktik.

Tore Nilssons forskningsintressen rör ämnesdidaktiska aspekter på lärarstudenters och lärares professionsutveckling. Detta intresse medför också att han har ett stort intresse för högskolepedagogiska frågor främst inom ämnesdidaktiska fältet och han har under många år hållit fortbildning för högskolelärare i form av workshops och även deltagit i högskolepedagogiska konferenser.

På konferensen talar han om Blended learning i campusförlagda professionsutbildningar.

Ett av professionsutbildningarnas stora dilemman är att minska gapet mellan teori och praktik, eller annorlunda uttryckt, att få teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter att kommunicera med varandra under utbildningens olika faser med målet att de två komponenterna ska bilda en syntetiserad helhet hos studenterna.

Tore Nilsson, universitetslektor i moderna språk med didaktisk inriktning vid Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet

FLIPPAD HÖGSKOLEUTBILDNING? BLENDED LEARNING I CAMPUSFÖRLAGDA PROFESSIONSUTBILDNINGAR

Ett av professionsutbildningarnas stora dilemman är att minska gapet mellan teori och praktik, eller annorlunda uttryckt, att få teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter att kommunicera med varandra under utbildningens olika faser med målet att de två komponenterna ska bilda en syntetiserad helhet hos studenterna. I mitt föredrag kommer jag att diskutera hur olika aspekter av IT och blandad learning kan användas för att dels stärka studenternas förutsättningar för inläring, dels stärka möjligheterna koppla ihop teori och praktik. Jag kommer att använda mig av lärarutbildningarna som åskådningsexempel, men principerna är tillämpliga inom alla utbildningar. Inom just lärarutbildningen är tillägnandet av ett fördjupat ämnesdidaktiskt förhållningssätt ett exempel på en sådan utmaning, en process som är nödvändig för att lärarstudenterna ska kunna ta de första stegen mot en kontinuerlig professionsutveckling i sitt kommande yrke.

Campusförlagda universitetsutbildningar i Sverige har av tradition ett förhållandevis lågt inslag av pedagogiskt motiverad IT-användning. IT används företrädesvis för studieadministrativ dokumentation och för studenternas skriftliga inlämnings- eller examinationsuppgifter. Genom att kombinera Deci & Ryans Self Determination Theory med teorier om kognitiv belastning (t ex Clark et al) och Puenteduras SAMR-modell diskuterar jag ett alternativt upplägg av den inledande kursen i språkdidaktik för blivande lärare i engelska och moderna språk inom ramen för Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU).

Den kurs jag använder som åskådningsexempel innehåller tre IT-baserade komponenter: inspelade föreläsningar, interaktiv reflektionslogg och inspelad återkoppling. Jag diskuterar de överväganden som ligger till grund för kursens utformning utifrån de möjligheter och utmaningar som användningen av informationsteknologi kan medföra. Jag belyser hur studenterna använder sig av dessa tre komponenter som tillsammans resulterar i fördjupade seminariediskussioner, tydliga tecken på djupinläring av centrala och komplexa begrepp, samt ökad förståelse för teorins och praktikens och tillämpningens ömsesidiga beroende av varandra. Det exempel jag diskuterar utgår från ämneslärarutbildning i språk men frågorna är centrala för all högskoleutbildning, oavsett utbildningstyp (utbildning mot professionsexamen eller mot generell examen).

Jag hämtar mina grundläggande teoretiska perspektiv från två olika håll: motivationsteori i form av Deci och Ryans (1985) Self Determination Theory (SDT), samt teorier om kognitiv belastning (t ex Clark et al. 2005). SDT sätter i korthet upp tre typer av behov som behöver tillfredsställas för att inläring ska ske på ett effektivt sätt: behov av kompetens, autonomi och tillhörighet. Våra studenter behöver uppleva att de har de nödvändiga kompetensmässiga och andra förutsättningar som behövs för att bearbeta och tillgodogöra sig för dem ny kunskap; vidare behöver de uppleva att de har ett visst mått av kontroll över sin inläring; slutligen behöver de också uppleva en känsla av social samhörighet med relevanta sociala sammanhang. Genom att tillfredsställa dessa behov ökar studentens inre motivation (intrinsic motivation) och motivation att studera som beror på mer yttre faktorer (extrinsic motivation) kommer att spela mindre roll.

Kognitiv belastning i form av Clark et al's Cognitive Load Theory (CLT) utgår från att belastningen av och relationen mellan arbetsminne och långtidsminne kan påverkas genom att inlärningsförutsättningarna i olika pedagogiska situationer förändras. Clark et al. talar om tre huvudsakliga typer av faktorer eller belastningar: inneboende (intrinsic), tillkommande (extraneous), respektive tillhörande (germane). Inneboende faktorer är sådana som är oupplösligt förknippade med till exempel ett begrepp eller ett fenomen; tillkommande faktorer är sådana som försvårar inläring; tillhörande faktorer, slutligen, hjälper studenten att skapa kognitiva strukturer som leder till inläring.

Ruben Puenteduras SAMR-modell (2010; 2012) för hur IT kan användas i pedagogiska sammanhang utgör den tredje komponenten i den teoretiska bakgrunden. SAMR står för Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition och utgör ett verktyg för att analysera i vilken grad IT används som ren ersättning för analoga processer, sådant som är fullt möjligt att göra utan IT, eller som modifiering av existerande pedagogiska processer där IT-komponenter förenklar eller förbättrar resultaten. På dessa två nedersta "steg" i modellen sker ingen egentlig pedagogisk utveckling genom

IT- användningen. Den kommer först i de två övre stegen, modification, där de pedagogiska processerna blir mer drivna av IT-komponenter, och slutligen, genom redefinition, där IT-komponenter används för pedagogiska ändamål och på ett sådant sätt som inte alls är möjligt med analoga verktyg.

TEMA: BEDÖMNING OCH EXAMINATION

GÅR DET ATT HÖJA KVALITETEN OCH EFFEKTIVISERA EXAMINATION I SAMHÄLLSKUNSKAP? - RESULTAT FRÅN ETT PÅGÅENDE FORSKNINGSPROJEKT MED UTVECKLINGSSYFTE

Examination utgör en central del i våra utbildningar, inte desto mindre verkar det vara ovanligt med djupare reflektioner över kvaliteten i dessa.

Det projekt som vi vill dela med oss av här är ett pågående utvecklingsprojekt som har till syfte att analysera examinationen i samhällskunskap inom ämneslärarutbildningen. Redovisningen baserar sig på en kvantitativ analys av hur väl en salsskrivning i samhällskunskap 1 på ämneslärarprogrammet tjäna sitt syfte, d.v.s. fungerar tentamen bra som examination betraktat? Hur skulle den kunna göras bättre?

En central fråga rör om tentamens svårighetsgrad verkar vara anpassad till den studentgrupp som avses. Om några frågor skulle visa sig vara för enkla – alla studenter klarar frågorna - hjälper ju inte dessa oss med att mäta studenternas kunskaper. På motsatt sätt kan man tänka sig att några frågor är alldeles för svåra, d.v.s. inga studenter klarar av frågorna. Analysen visar bl.a. att:

- Genom att formulera väl övervägda frågor i förhållande till aktuella lärandemål skulle den insats och tidsåtgång som krävs för bedömning av tentamen kunna göras mer effektiv med ökad kvalitet, och studenter utsätts inte för onödiga frågor.

Författare: Daniel Bergh och Viktoria Williamsson

Ämne: Samhällskunskap

Institution: Institutionen för samhälls- och kulturvetenskap

EXAMINATION AV LABORATIVT ARBETE

Inom naturvetenskap och teknik är en kurs traditionellt upplagd med föreläsningar, övningar och laborationer. Vid laborationerna får studenterna praktiskt genomföra experiment kopplade till kursens teori. Laborationerna examineras genom förberedelse, genomförande och redovisning av laborativa resultat. Traditionellt sker redovisningen genom laborationsrapport.

Vid kemiämnet har vi diskuterat och genomfört en progression i rapportskrivande under den första terminen, men också provat nya sätt att redovisa laborativt arbete. Varje laboration ska ha ett syfte; den ska hjälpa studenterna att utveckla förmågorna som finns beskrivna i de lärandemål som är kopplade till laborationerna. Det kan vara det praktiska arbetet som ska examineras vid vissa laborationer medan vid andra kan hanteringen av mätvärden vara det som ska examineras. Däremot är det ibland oklart vad redovisningen av laborationen har för syfte. Såväl lärare som studenter kan vara omedvetna om själva syftet med laborationsredovisningen, som ofta sker genom inlämning av traditionell rapport eller protokoll.

Vi har provat några alternativ till rapportskrivande, som direktredovisning av resultat vid laborationstillfället, blogg eller loggbok av arbetet under förberedelse och/eller genomförande. Vi planerar även att testa studenträttning av rapport innan handledaren rättar och examineras. De olika examinationsformerna tjäna olika syften och vi ser fram emot en givande diskussion kring dessa former, vid konferensen.

Referenser

Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32(3), 347-364. doi:10.1007/ BF00138871

Hattie, J. och Timperley, H. (2007) The Power of Feedback, *Review of Educational Research*, Vol. 77, pp. 81-112. Berry D. E., K. L. Fawkes (2010), Constructing the Components of a Lab Report Using Peer Review, *Journal of Chemical Education*, Vol 87, pp. 57-61.

Diener L. J., D. Newsome, D. Samaroo (2012), Directed Self-Inquiry: A Scaffold for Teaching Laboratory

Report Writing, Journal of Chemical Education, Vol 89, pp. 1511-1514.

Van Bramer S. E., L. D. Bastin (2013), Using a Progressive Paper To Develop Students' Writing Skills, Journal of Chemical Education, Vol 90, pp. 745-750.

Bunce, D. M., VandenPlas, J. R. och Soulis, C. (2011) Decay of Student Knowledge in Chemistry, Journal of Chemical Education, Vol 88, pp. 1231-1237.

Författare: Anna Smedja Bäcklund och Gunilla Carlsson

Ämne: Kemi

Institution: Institutionen för ingenjers- och kemivetenskaper

VARA ELLER ICKE VARA?

- EN PROBLEMATISERING OM ANVÄNDNINGEN AV SKRIFTLIG GRUPPTENTAMEN

I distriktssköterskeprogrammet bedöms ibland delar av kurser i med skriftlig grupptentamen som seminariebehandlas. Grupptentamen författas i rapportform av samtliga basgruppsdeltagare. Vid seminariet presenteras rapporten och studenterna ska visa sin kunskap inom området. Examinationsformen anses vara tillåten¹ men läraren ställs inför flera utmaningar för att lyckas urskilja och därmed bedöma varje enskild students prestation. Inledningsvis bedöms rapporttexten och här finns små möjligheter att bedöma enstaka insatser, speciellt inte om texten är välbearbetad och homogen. Därefter sker bedömning vid seminariet där stor vikt läggs vid att bedöma den individuella prestationen.

Svårigheten här kan ligga i att alla studenter inte tar för sig lika mycket, kanske blir tysta när andra pratar eller försöker kamouflera okunskap på olika sätt. Dessutom kan läraren behöva underkänna en student redan här, vilket är en grann- laga uppgift som kan uppfattas som obehaglig. Förutom svårigheterna med att sätta ett individuellt betyg finns den in- byggda problematiken i grupprocesserna i basgrupperna som kan skapa konflikter där läraren måste medla. Trots detta fortsätter vi att använda examinationsformen för att den skapar dynamik, kunskapsfördjupning och tränar intraprofessionell interaktion. Frågan är dock om vinsterna överväger svårigheterna - ska grupptentamen vara eller inte vara?

Författare: Anna Josse Eklund

Ämne: Omvårdnad

Institution: Hälsovetenskaper

PILOTPROJEKT DIGITAL SALSTENTAMEN

Ett pilotprojekt har läsåret 15/16 utvärderat digital salstentamen. Fyra ämnen anmälde intresse att medverka och har genomfört nio salstentor med essä- och flervalsfrågor i universitetets datorsalar.

Över 90 % av medverkande studenter menar sig kunna visa kunskaper lika bra eller bättre i digitala tentamina jämfört med tentamina på papper. Studenterna är trygga med teknik och rättssäkerhet i det digitala formatet och rapporterar inga stora problem med miljön i tentasalarna.

Lärarna menar att med digitala tentor skriver studenterna mer genomarbetade och bättre strukturerade texter än med papper och penna. Att slippa handskrift underlättar bedömningsarbetet avsevärt och digitala tentamensystem ger lärarna stöd i bedömningsarbetet. Att kunna använda olika mediatyper som video, ljud och simuleringar ger möjlighet till andra typer av tentamensuppgifter. Att skriva matematiska formler digitalt är fortfarande en utmaning. För administratörerna innebär digitala tentor att mycket hantering av papper försvinner. Istället kan administratörerna fokusera på att ge stöd till lärare och studenter.

Flera punkter behöver beslutas: Ska studenterna tentera på egen dator eller ska universitetet tillhandahålla datorer? Hur mycket resurser behöver avsättas för utbildning och support? Vilket

system är bäst i dagsläget och vilket har störst potential för framtiden? Under presentationen visas och diskuteras idéer kring digitala examinationsformer.

Författare: Mats Liljedahl

Kompetensutvecklingsenheten

Institution: Central stöd

BEDÖMNING, EXAMINATION OCH BETYG – EXEMPEL FRÅN ÄMNET PROJEKTLEDNING

I artikeln beskriver vi den breda blandning av examinationsformer vi på projektledning använder oss av och vilka erfarenheter vi gjort av vårt förändrade examinationsupplägg. Vi vänder oss till undervisande personal som vill ha inspiration. Ett av magisterprogrammets utbildningsmål handlar om att studenterna efter avslutad utbildning ska kunna tillämpa teoretiskt grundad generell projektledningskunskap i praktisk yrkesmässig projektledning.

För att kunna examinera detta så använder vi oss av flera olika examinationsformer och där alla inlämningar sker på Its Learning:

- Tidigt examineras studenterna på grundläggande begrepp med hjälp av självrättande flervalsfrågor.
- Gruppuppgifter, exempelvis projektarbete och kollegial bedömning (studenterna granskar och ger återkoppling på exempelvis varandras projektplaner).
- Individuell tidsbegränsad hemtenta (några få timmar) i form av ett projektscenario. Där måste studenterna analysera situationen, ge förslag på olika strategier, motivera dessa och underbygga sina resonemang med hjälp av de teorier som tagits upp tidigare i kursen.

Genom att begära inlämningar av små uppgifter tidigt i kursen och därefter frekvent, upplever studenterna att de har investerat både tid och arbete i kursen. Detta har visat sig öka motivationen hos studenterna och minskat avhoppet i kursen.

Författare: Carin Lindskog och Per Strömgren

Ämne: Projektledning

Institution: Handelshögskolan

EN UNDERSÖKNING OM BEDÖMNINGSMATRISER FÖR MINDRE TEXTUPPGIFTER

Bedömningsmatriser kan vara ett medel för att öka kvaliteten i både formativ och summativ bedömning (Black & William, 2001). I formativ bedömning kan det ge studenter större insyn i vad som kommer bedömas. Den kan också öka kvaliteten i den återkoppling som studenter får och bidra till att undervisning, examination och det som bedöms bättre överensstämmer med de lärandemål som skall examineras (William, 2011). I summativ bedömning kan det skapa mer likvärdig och systematisk bedömning. Det är därför intressant att utforska hur matriser kan utformas och användas i både formativt och summativt syfte. Syftet med denna undersökning är att inom ett utvecklingsarbete undersöka hur studenter inom förskoleläroprogrammet upplever uppgiftsspecifika bedömningsmatriser i bedömning av en kortare textuppgift som gavs under en ämnesintegrerad kurs i fysik-, kemi-, biologi-, teknik-, drama- och bilddidaktik. Deltagarna i pågående studien är andraårsstudenter i förskoleprogrammet och har lämnat in en text på 1200 ord. I uppgiften skall studenterna med hjälp av kurslitteratur reflektera kring hur de i förskolan kan arbeta ämnesintegrerat med både kemi, fysik, biologi, bild och drama i den pedagogiska verksamheten. Kriterierna i matrisen beskriver vilka kvaliteter som ska bedömas. Kriterierna för G och VG syftar mot samma kvaliteter, men skiljs åt genom graderingsord (se t.ex. Kennedy, Hyland & Ryan, 2012, s.24). Studenterna kommer få en enkät med flervalsfrågor både före och efter inlämning. Innan för att undersöka i vilken grad de använt matrisen under arbetet

med uppgiften och efter för att undersöka hur de upplever den slutgiltiga bedömningen.

Referenser

Black & William, 2001. Inside the Black Box: Raising Standards Through Classroom Assessment. Hämtad den 3 juli 2016 från <https://weaeducation.typepad.co.uk/files/blackbox-1.pdf>

Kennedy, D., Hyland, Á. & Ryan, R. (2012). Writing and Using Learning Outcomes: a Practical Guide. Hämtad den 3 juli 2016 från http://www.tcd.ie/teaching-learning/academic-development/assets/pdf/Kennedy_Writing_and_Using_Learning_Outcomes.pdf

William, D. (2011). Embedded formative assessment. Bloomington: Solution Tree Press

Författare: Torodd Lunde

Ämne: Kemididaktik/Förskolelära­rprogrammet

Institution: Institutionen för ingenjör­ och kemitekniker

INDIVIDUELL BEDÖMNING VID GRUPPARBETEN FÖR DISTANSSTUDENTER

Jag undervisar i Didaktik i flera ämnen (främst för ettämnes­lärare) i kursen Betyg och bedömning i den Kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU).

Upplägget av undervisningen är delvis utformat utifrån att det ska vara möjligt att kunna sätta individuella betyg i ett grupparbete. Det ska också ge studenterna erfarenheter av bedömning kopplat till grupparbete som de kan använda i sitt arbete som lärare.

Studenternas arbete inleds med en individuell uppgift där de ska göra fältstudier och koppla detta till litteraturen. Den uppgiften bedöms formativt.

Grupparbetet inleds vid den andra närträffen då studenterna möts. Grupparbetet ska sedan ske med hjälp av Google docs (eller itslearning) på ett sätt som gör att jag som lärare kan följa deras process. Vid några tillfällen går jag in och tittar på hur arbetet går och kan då också se om alla är aktiva. Alla ska bidra med idéer, litteraturanknytning och med diskuterande och reflekterande inlägg. Utifrån detta kan jag sätta både grupp­betyg/omdöme och individuella betyg.

Efter att grupparbetet redovisats muntligt på den tredje närträffen ska studenterna göra en individuell reflekterande uppgift om bedömning.

Studenterna har uppskattat upplägget, bland annat det att jag kan se i vilken utsträckning var och en varit aktiv och vad de bidragit med.

Författare: Elisabet Olsson

Ämne: Pedagogiskt arbete

Institution: Institutionen för pedagogiska studier

KAMRAT- OCH SJÄLVBEDÖMNING I GRUPPARBETE I FORMATIVT OCH SUMMATIVT SYFTE

En vanlig arbetsform för studenter i kurser vid Handelshögskolor är grupparbete. Sällan får studenter dock anvisningar eller förs diskussioner om vad som förväntas av en gruppmedlem och vilket beteende som är karakteristiskt för en bra gruppmedlem. Freeriding är också ett vanligt förekommande problem som kan skapa oro i gruppen och distrahera från lärandet.

Kamrat- och självbedömning har visat sig vara en möjlig strategi för att minimera problematiken med freeriding (Hansen, 2006; Aggarwal och O'Brien, 2008), som dessutom förser läraren med vissa insikter i enskilda gruppmedlemmars bidrag till grupparbetet.

Denna presentation beskriver ett verktyg för kamrat- och självbedömning som utvecklades baserat på tidigare studier (Clinebell & Stecher, 2003; Paswan & Gollakota, 2004; Siciliano, 1999) och som användes under höstterminen 2015 i kursen Marketing Strategies (15 hp) vid

Handelshögskolan vid Karlstads universitet. Erfarenheter av användningen för formativ och summativ bedömning rapporteras samt framtida utvecklingsmöjligheter i samband med lärplattformen. Verktöget är publicerat som öppen lärresurs som möjliggör återanvändning för andra lärare vid Karlstads universitet.

Författare:Jörg Pareigis

Ämne: Företagsekonomi

Institution: Handelshögskolan

KVALITETSSÄKRING AV EXAMENSARBETEN INFÖR EXAMINATION

Examensarbetet är ett objekt för granskning av utbildningens kvalitet. Examensarbetet är många studenters första ordentliga kontakt med arbetslivet och där de socialiseras in i yrkesrollen. Många faktorer är viktiga för att systematiskt göra examensarbeten med akademisk höjd och samtidig samhälls- och industriell relevans. Här beskrivs hur vi systematiskt arbetat den senaste tioårsperioden för kvalitetssäkra examensarbeten.

Ett redovisningsunderlag lämnas till handledare för bedömning. Rapporten skall godkännas för presentation senast 5 arbetsdagar före en gemensam redovisning för samtliga studenter som går utbildningen, (ExFo). För att godkännas för presentation måste metod och resultat vara klara liksom arbetets syfte och mål. Examinator tillfrågas i tveksamma fall. Ofärdiga arbeten lyfts ur processen av examinator.

De synpunkter som handledaren lämnat arbetas in. Senast 3 arbetsdagar före redovisningen skall ett oppositionsunderlag överlämnas till opponent. Arbetet skall vara komplett. Oppositionen är muntlig och skriftlig. Opponent utses av examinator som är närvarande. Ofärdiga arbeten lyfts ur processen av examinator.

Opponentens förbättringsförslag arbetas in. Rapporten lämnas därefter till handledaren för ytterligare synpunkter. Handledaren har ett sista handledningstillfälle. När handledarens synpunkter arbetats in lämnar studenten in ett examinationsunderlag till examinator.

När examinator läst och satt ett preliminärt betyg så har examinator och handledare ett långt samtal kring examensarbetets förtjänster och brister.

Den hårda styrningen mot en gemensam redovisning och en tydligt kommunicerad kvalitetssäkringsprocess har resulterat i succesivt förbättrade examensarbeten samt stort engagemang hos handledare och studenter. Handledarna får dessutom skyhöga betyg av studenterna.

Författare: Roger Renström och Lena Brunzell

Ämne: Miljö- och energisystem

Institution: Institutionen för ingenjör- och kemivetenskaper

TEMA: STUDENTCENTRERAT LÄRANDE

GRUPPHANDLENING AV UPPSATSER PÅ KANDIDATNIVÅ

I högskoleverkets kvalitetsutvärdering för kandidatexamen i psykologi 2011-2014 identifierades brister i bedömning och betygsättning av uppsatser på C- och D-nivå. Samtidigt kritiserade studenter den individuella handledningen, eftersom omfattningen av handledningen beroende på vilken handledare de blev tilldelade. En av flera förklaringar som identifierades var att det saknades forum för kollegial analys och bedömning utöver betygssättande seminarier. Det var också svårt att hitta en rättvis handledningsprocess – eftersom vi kan ha uppemot 30-40 studenter på kandidatnivå har vi behövt väldigt många handledare vid individuell handledning. Vi har upplevt problem med att samordna kvalitetsarbetet när så många handledare är delaktiga, därför har vi nu infört lärarlagsarbete. För att öka kvaliteten i kandidatuppsatserna och för att göra handledningen mer studentcentrerad valde vi att införa en grupphandleddningsmodell. Vid grupp- handledning är färre handledare delaktiga. Genom grupphandleddningsmodellen får studenterna en likvärdig handledning, studenternas ansvar framgår tydligare, uppsatskursen struktureras upp genom fokus på textproduktion och seminarier, och studentaktiviteten ökar genom att studenterna ger formativ feedback på varandras arbeten fortlöpande. Vårt seminarium kommer att fokusera på våra erfarenheter av att arbeta utifrån grupphandleddningsmodellen. Vi kommer även att problematisera arbetsättets för- och nackdelar sett från både ett student- och lärarperspektiv.

Författare: Henrik Bergman, Ulrik Terp och Nina Svensson

Ämne: Psykologi

Institution: Institutionen för sociala och psykologiska studier

FRAMGÅNGSRIKA OCH INFORMATIONS-KOMPETENTA STUDENTER: GEMENSAMMA SATSNINGAR INOM LÄRANDE OCH BIBLIOTEK

Medie- och informationskompetens (MIK) är ett samlingsbegrepp för de kompetenser som gör att vi kan hitta, värdera och analysera information, skriva, citera och publicera. Det gäller all information som studenterna möter i sina studier eller i efterföljande arbetsliv. Utbildning i medie- och informationshantering är ett ämne i sig som inte hunnit utvecklas och vi pratar fortfarande om informationssökning.

Informationskompetens som en del av MIK är förutsättning för att kunna tillgodogöra sig akademiska studier. Den förväxlas ofta med dator-kunnighet. Undervisning inom informationskompetens blir effektiv först när den integreras i ämneskurserna. Behovet av att kunna hantera olika informationsresurser uppkommer tidigt i studierna, men informationssökning inträffar vanligtvis vid uppsatsskrivandet. Studenter behöver en progression i informationskompetens i takt med ökade ämneskunskaper redan från början.

Detta är möjligt endast i ett nära samarbete av lärare och bibliotekarier som tillsammans kan arbeta fram uppgifter för att utveckla studenternas MIK. Utarbetade lärandemål, inspirerande pedagogiska aktiviteter och effektiva examinationsformer, gemensam uppsatshandleddning och medverkan på It's kan lärare tillsammans med bibliotekarier satsa på för att uppnå lärandemål i SFS 2006:173 som handlar om informationskompetens.

Presentationen visar på ett samarbete mellan lärare och bibliotekarie redan vid planeringsstadiet av kurser där informationskompetens är en viktig del.

Författare: Linda Borg och Irina Persson

Ämne: Medie- och Informationskompetens **Institution:** Universitetsbiblioteket

PSYKOLOGI FÖR EFFEKTIVT LÄRANDE

Vi utförde ett projektarbete inom ramen för Högskolepedagogikkurs med anledning av Högskoleverkets negativa bedömningar 2012 av psykologiämnets uppfyllelse av kandidat- och magisterexamensmålen. Projektets mål var att konkretisera några av psykologins grunder för effektivt lärande och omsätta detta till didaktiska moment passande för integrering i undervisningen. Delar av projektarbetet presenteras och inkluderar (1) epistemologiska överväganden som grund för variation i inlärningsprocessen samt (2) psykologiska fenomen och begrepp relaterade till effektivt lärande såsom minne och metakognition. Ett schematiskt undervisningsupplägg för en kurs presenteras med förslag på didaktiska moment avsedda att positivt påverka studentens kognition och lärande. Avslutningsvis diskuteras erfarenheter av praktiska tillämpningar i genomförda kurser.

Författare: Jenny Friedl och Lars M. Eriksson

Ämne: Psykologi

Institution: Institutionen för Sociala och psykologiska studier

OMRÅDET PROJEKTLEDNING VID HANDELSHÖGSKOLAN I KARLSTAD: EN PEDAGOGISK MODELL I PRAKTIKEN

Utbildningsverksamheten vid huvudområdet Projektledning vid Karlstads universitet är stabilt framgångsrik med nöjda studenter, högt söktryck och stor efterfrågan bland yrkesverksamma. I denna text beskrivs de strategier som ligger bakom de konkreta arbetsformer som tillsammans skapar studenternas studiemiljö och lärarnas arbetsmiljö. Arbetsformerna är i vissa avseenden ovanliga inom universitetsundervisning.

Strategin för studiemiljön är att låta det fenomen som studeras (projekt i vardagsarbetsmiljö) vara utgångspunkten, inte de abstrakta modeller och teorier om detta som studenterna erbjuds för att de ska kunna lära sig att förstå, orientera sig i och agera i fenomenet efter utbildningen. En konsekvens är att utbildningens didaktik bygger på att utsätta studenterna för upplevelser som liknar deras framtida upplevelser av fenomenet.

Lärarnas roll karaktäriseras av processledning av studenternas lärande, vilket innebär ett större risktagande för lärarna (jämfört med föreläsning inför passiva studenter). Strategin för lärarnas arbetsmiljö är därför att skapa en trygg arbets- grupp med stark kollegial samhörighet kring en gemensam pedagogisk vision.

Detta åstadkoms bl.a. genom att kurserna utgör didaktiskt sammanhängande helheter av aktiviteter och material; de utformas fristående från enskilda lärare; de utvecklas och förvaltas av lärarteamet som kollektiv; varje kurstillfälle bemannas av flera lärare i nära samarbete; flera informella arenor existerar där undervisningsarbetet spontant hamnar i lärarnas fokus.

Författare: Tomas Jansson och Lennart Ljung

Ämne: Projektledning (huvudområde)

Institution: Handelshögskolan

MIKROUNDERSIÑNING OMSAMHÄLLSFRÅGOR I ÄMNET SAMHÄLLSKUNSKAPPÅ GRUNDLÄRAR-UTBILDNINGEN ÅRSKURS 4-6

Vi vill presentera ett utvecklingsprojekt inom grundläroarutbildningens campusdel årskurs 4-6 som rör ämnet samhällskunskap i den samhällsorienterande (so) utbildningen. Projektet genomfördes vårterminen 2016. Lärarstudenter planerade, genomförde och reflekterade över mikroundervisning om migration. Närmare fokuserades flyktingströmmen till Europa och Sverige och då särskilt frågan

om integration utifrån sociologisk och ekonomisk synvinkel. Mikrounder- visning genomfördes både på campus och på fältet.

Bakgrunden till projektet är forskning som visar att so-undervisningen i de lägre åldrarna i Sverige och i andra länder ofta utgår från starka skoltraditioner med svag samhällsrelevans, samtidigt som en allsidig förståelse och hantering av samhällsfrågor skrivs fram som centralt i nu gällande kursplaner för grundskolan. Därför är det viktigt att lärarstudenter får möjlighet att öva på att undervisa om samhällsfrågor under sin utbildning. Att öva på undervisning inom ramen för utbildning bortom VFU är dock ovanligt inom lärarutbildningen. Samtidigt visar forskning att sådant övande är en nyckelaktivitet för att förena teori och praktik och att just mikroundervisning visat sig vara en framgångsrik form för detta. Det som gör mikroundervisning framgångsrikt är att lärarstudenters förmåga att undervisa utvecklas genom att de väljer ut en avgränsad del att undervisa fokuserat om utifrån på förhand angivna kriterier, spelar in undervisningen och sedan analyserar den tillsammans med studiekamrater och lärarutbildare i syfte att förbättra den. Resultatet av vårt utvecklingsprojekt visar att metoden är fruktbar. Det finns dock en utvecklingspotential på metanivå som vi upptäckt i och med projektet. Ju bättre lärarutbildare är att designa grunderna för mikroundervisning desto bättre blir resultaten.

Författare: Martin Kristiansson och Anders Österberg

Ämne: Samhällskunskap

Institution: Institutionen för samhälls- och kulturvetenskap

IT-PEDAGOGENS ARBETE MED FLIPPADE MÖTEN OCH KURSER - FRÅN IDÉ TILL VERKLIGHET

IT-pedagogen arbetar med att identifiera, handleda och stötta lärare för att utveckla studentcentrerat lärande genom att omforma och flippa kurser. Dessutom utvecklas möten och kommunikation med hjälp av digitala resurser.

Att omforma en kurs eller möte är en utmaning med många olika beslut som ska tas och processas. Beroende på vad som ska omformas, i vilken grad samt vilken tidigare erfarenhet en lärare eller annan personal har är av vikt och ställer olika krav på IT-pedagogen.

Efter ett gemensamt beslut introducerar IT-pedagogen de digitala verktyg och resurser som krävs och stöttar implementeringen. Exempel på digitala resurser kan vara, korta filmer, poddar, ljudsatta powerpoints som kan ligga till grund för ett quiz eller möte. Malin Olin från Byggteknik deltar och berättar hur en process kan ske.

Digitala e-mötesverktyg har inspelningsmöjligheter vilket möjliggör att möten och webinarier kan spelas in. Innehållet kan delas och spridas på ett enkelt och effektivt sätt och deltagare kan ta del av informationen både i för- och i efter- hand. Med hjälp av enkla programvaror kan digitalt självstudiematerial skapas. Personal och studenter kan med hjälp av dessa på egen hand lära sig själv.

Forskning om flippade kurser och möten med hjälp av digitala resurser visar på en kvalitetsutveckling när det gäller engagemang och lärande.

Författare: Carl Johan Lövenhamn

Kompetensutvecklingsenheten

Institution: Centrala stöd

VARÄR STUDENTERNA NÄR KURSEN STARTAR?

På vilken kunskapsnivå ligger studenterna innan kursen startar? Om vi som lärare har större kännedom om de faktiska förkunskaper som studenterna har vid starten av en kurs, har vi också

större möjlighet att genomföra kursen på ett sätt så att studentens lärande står i centrum. Undervisningen vid svenska universitet och högskolor kommer att styras mot allt mer studentcentrerat lärande och studentcentrerade aktiviteter för inläring i enlighet med ESG-kriterierna.

Vet studenterna vad de är, vad de redan kan när kursen startar? Om inte, hur kan studenterna ta reda på det? Det måste vi som lärare hjälpa dem med. Ett sätt är att genomföra någon form av invärdering till kursen som är kopplad till kursens lärandemål. En invärdering kan ske genom en enkät, ett diagnostiskt prov, ett quiz, mentometer eller en diskussion vid kursstart.

Vet studenterna vart de ska vara när kursen är avslutad? I samband med invärderingen är det viktigt att studenterna förstår vilka förmågor som beskrivs i lärandemålen, var de är i förhållande till förmågorna i lärandemålen, hur de kan utveckla dem och hur de kommer att examineras. Genom att länka lärandemålen till bedömningskriterier för examinationen och erbjuda läraaktiviteter som hjälper studenterna att utveckla förmågorna, kan vi som lärare stötta dem till framgångsrika studier.

Referenser

European Association for Quality Assurance in Higher Education, E. (2015). Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG).

Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32(3), 347-364. doi:10.1007/ BF00138871

Författare: Anita Malmgren **Ämne:** Svenska språket **Institution:** ISLI

Författare: Anna Smedja Bäcklund och Gunilla Carlsson **Ämne:** Kemi

Institution: Institutionen för ingenjers- och kemivetenskaper

THE THREE MOMENTS-PEDAGOGY OF A HOLISTIC APPROACH TO STUDENT-CENTERED LEARNING ETT HELHETSGREPP PÅ UNDERVISNING MED "TRE-STEGSPEDAGOGIK"

(presentationen genomförs på svenska)

I present the three moments-pedagogy which combines (1) individual thinking, (2) group discussion and cooperation, and (3) the groups' presentations in the classroom followed by a discussion. The teaching time can be divided into a lecture followed by a challenging issue that asks students to respond to that through three moments:

Moment 1: Students become individually active in responding to teacher's assignment and each writes down his/her own ideas.

Moment 2: Students are divided into several small groups and discuss what each has written. They either reach an agreement or come to a conclusion on having different ideas.

Moment 3: All groups present their group-results followed by a discussion. The teacher uses few minutes to conclude the discussion.

In universities, moments 2 and 3 are well-accepted but moment 1 is downplayed. My collected data (the basis of a coming paper) from social work education and theories of Vygotsky and Dewey, as well as discoveries of neuroscience reveals the vitality of moment 1. Even if learning takes place in groups and through interaction with others, each student's personal experience (that is each student's brain) plays a crucial role in learning process.

Författare: Alireza Moula

Ämne: Socialt arbete

Institution: Institutet för sociala och psykologiska studier

STUDENTCENTRERAT LÄRANDE MED HJÄLP AV ÖPPNA TEXTBÖCKER

Kurslitteratur i form av böcker kan innebära en stor kostnad för studenter. Vissa kursböcker kan kosta mer än 1 000 SEK och i genomsnitt lägger svenska studenter över 800 SEK per månad på studiematerial (SFS Studentbudget 2016).

En annan nackdel med traditionell kursböcker är att leveranstiden kan innebära att studenten inte har tillgång till kursboken under den initiala delen av en kurs. I en kurs som Marketing Strategies, där kursen är indelad i flera moduler som löper sekventiellt, kan förutsättningarna för lärandet påverkas negativt för de studenter som inte fått tag i kursboken i tid för starten av den första modulen.

En lösning för detta problem är öppna textböcker. Öppna textböcker är en form av öppen lärresurs (OER) som är öppen licensierad, fritt tillgänglig och nedladdningsbar (Bates, 2014). Studenterna kan alltså enkelt och lagligt ladda ner boken och har den därmed tillgång till litteraturen från dag 1 i kursen. Den är dessutom gratis och vi som lärare kan göra ändringar till texten.

Erfarenheter från införandet av boken presenteras.

Författare: Johan Netz och Jörg Pareigis

Ämne: Företagsekonomi

Institution: Handelshögskolan

ERFARENHETER FRÅN EN WORKSHOPSERIE OM FLIPPAT KLASSRUM

Kompetensutvecklingsenheten erbjuder skräddarsydda workshopserier för lärargrupper som önskar utveckla sin undervisning och har en idé om något som de vill lära sig mer om. Under vårterminen 2016 genomfördes en workshopserie tillsammans med sex lärare från Institutionen för geografi, medier och kommunikation. Målet med workshopserien var att lärarna skulle få egna erfarenheter av och förståelse för hur man kan arbeta med Flippat klassrum i högre utbildning. En central uppgift var att utveckla flippade moment med en tydlig koppling till ett specifikt lärandemål i någon av sina kurser. Upplägget bestod av fyra träffar där vi diskuterade teoretiska aspekter och gick igenom och testade olika tekniska verktyg. Mellan träffarna arbetade deltagarna med att se filmer, läsa texter samt utarbeta och testa olika moment. Deltagarna utvecklade olika moment i sin undervisning, t.ex. filmer, quiz och studentcentrerade lektionsaktiviteter. En av de största vinsterna med upplägget var dock enligt deltagarna att det blev ett incitament för pedagogiska diskussioner i lärargruppen, som de tog med sig även utanför ramen för workshopserien. Workshopserien blev på så sätt ett startskott för nya samarbeten med grund i undervisning. Många idéer till pedagogiska upplägg diskuterades, vilka även togs vidare till hela kollegiet för vidare diskussioner.

Författare: Lotta Svveneling och Karin Törne

Kompetensutvecklingsenheten

Institution: Centralastöd

BLENDED LEARNING & MIXED EMOTIONS

För att utveckla ett studentcentrerat lärande i lärplattformen It's learning kom jag i kontakt med Blended learning och Flipped Classroom. Och även om entusiasm är en bra drivkraft i uppstartsfasen, följdes detta självklart även av en period av trial & error. En del har fungerat mindre bra, samtidigt som en del också fungerat väldigt bra. Det upplägg jag har provat mig fram till som fungerat bra utgår ifrån en mer visuell föreläsningssida i It's learning för varje föreläsning. Där finns basmaterialet (film, föreläsningen, länkar, frågor) och olika typer av extramaterial som: tips på fördjupning, diskussioner prepp-quiz inför examinationer och tentamen, olika övnings-quiz inom utvalda områden/teman mm.

Eftersom studenternas reaktioner på upplägget är centralt har de kunnat ge instant-feedback på varje föreläsning. Det har gett mig värdefull information om vad jag bör fokusera på, repetera, ta bort eller betona i kommande föreläsningar. Inledningsvis var majoriteten väldigt positiv men intresset tenderade svalna i takt med att kraven på den egna insatsen ökade. Samtidigt tyckte vi oss kunna skönja en höjning i kvalitet och resultat på examinationer och tentamen från föregående år. Det svalnande intresset föranledde att jag, till mina föreläsningar senare tog fram ett introduktionsavsnitt som fick positivt mottagande.

Författare: Mia Toresson Runemark

Ämne: Medie- och Kommunikationsvetenskap

Institution: Institutionen för Geografi, Medier och Kommunikation

PRAKTISKA MOMENT PÅ DISTANS: EXEMPEL FRÅN KURSI BETEENDEKOLOGI

Fältövningar och laborationer är vanliga på biologikurser och dessa moment kräver normalt fysisk närvaro. Majoriteten av biologistudenterna läser på distans och det finns en önskan om att minska resorna för obligatoriska moment.

I samband med en nystartad kurs i beteendekologi testade jag ett nytt upplägg för ett praktiskt moment på distans. Momentet relaterade till teorier om hur och varför djur kommunicerar sin sociala status och svarade framförallt mot kursmålet "att kunna tolka observerade mönster i organismers beteende utifrån grundläggande teorier". Med normalt upplägg hade studenterna tillbringat några högintensiva dagar i strömakvarieanläggningen med att observera och analysera fiskbeteende enligt en laborationshandledning. Istället fick studenterna gruppvis relativt fritt bestämma sin egen forskningsfråga och svara på denna genom att samla in data från videofilmer som fanns uppladdade på Its Learning. Studenterna skulle analysera data statistiskt och besvara forskningsfrågan genom att gruppvis skriva en uppsats av vetenskaplig karaktär. Momentet löpte under hela kursens gång och grupperna coachades genom korta möten via Adobe Connect. Uppsatserna genomgick peer review från andra grupper, varefter grupperna fick feedback från mig, innan den examinerande versionen lämnades in. Uppsatsernas kvalitet var överlag god och alla studenter som var med vid momentets start genomförde uppgiften med godkänt resultat.

Författare: Johan Watz

Ämne: Biologi

Institution: Institutionen för miljö- och livsvetenskaper

PARALLELLA SESSIONER. ÖVERSIKT AV PRESENTATIONER PÅ KONFERENSEN UNDERVISNING OCH EXAMINATION 2016

STUDENTCENTRERAT LÄRANDE	BEDÖMNING OCH EXAMINATION	FLIPPADE PRESENTATIONER
Pass 1 10.45-12.15, 3 x 30 min, 1A305 Lagerlöfsalen	Pass 1 10.45-12.15, 3 x 30 min, 1B306 Fryxellsalen	Pass 1 10.45-12.15, 3 x 30 min, 3A 340
Exempel på undervisningsupplägg och grupphandledning	Användning av olika examinationsformer och matriser	Redovisning och examination i laborativa ämnen och Digital tentamen
P Mikroundervisning om samhällsfrågor i ämnet samhällskunskap på grundläroarbildningen årskurs 4-6 M Kristiansson A Österberg Samhällskunskap Institutionen för samhälls- o kulturvetenskap	P Kamrat- och självbedömning i grupparbete i formativ och summativ syfte J Pareigis Företagsekonomi, Handelshögskolan	F Examination av laborativt arbete A Smedja Bäcklund, G Carlsson Kemi Institutionen för ingenjers- och kemivetenskaper
P En pedagogisk modell i praktiken T Jansson, L Ljung Projektledning Handelshögskolan	P En undersökning om bedömningsmatris för mindre textupp- gifter T Lunde Kemididaktik (Förskolläroprogrammet) Institutionen för ingenjers- och kemivetenskaper	F Praktiska moment på distans: exempel från kurs i beteendeeekologi J Watz Biologi Institutionen för miljö o livsvetenskaper
P Grupphandledning av uppsatser på kandidatnivå U Terp H Bergman N Svensson Psykologi Institutionen för sociala och psykologiska studier	P Bedömning och examination - exempel från projektledning C Lindskog P Strömgren Projektledning, Handelshögskolan	F Pilotprojekt digital salstentamen Mats Liljedahl Kompetensutvecklingsheten, Centrala stöd
STUDENTCENTRERAT LÄRANDE	BEDÖMNING OCH EXAMINATION	RUNDA BORD
Pass 2 13.15-14.15, 2 x 30 min 1A305 Lagerlöfsalen	Pass 2 13.15-14.15 2 x 30 min 1B306 Fryxellsalen	Pass 2 13.15-14.15, 2 x 30 min, 3A 340
Exempel på undervisningsupplägg	Kvalitetssäkring av examination	Individuell bedömning av grupparbete
P Psykologi för effektivt lärande J Friedl L M Eriksson Psykologi Institutionen för sociala och psykologiska studier	P Kvalitetssäkring av examensarbeten inför examination R Renström L Brunzell Miljö- och energisystem, Institutionen ingenjers- och kemivetenskaper	R Vara eller icke vara? - En problematisering om användning av skriftlig grupptentamen A Josse Eklund Omvårdnad, Institutionen för Hälsovetenskaper
P Ett helhetsgrepp på undervisning med "tre-stegspedagogik" A Moula, Socialt arbete Institutionen för sociala och psykologiska studier	P Går det att höja kvaliteten och effektivisera examination i samhällskunskap? D Berg, V Williamsson Samhällskunskap, Institutionen samhälls- och kulturvetenskap	R Individuell bedömning vid grupparbeten för distansstudenter E Olsson Pedagogiskt arbete, Institutionen pedagogiska studier
STUDENTCENTRERAT LÄRANDE	STUDENTCENTRERAT LÄRANDE	RUNDA BORD
Pass 3 14.30-15.30, 2 x 30 min, 1A305 Lagerlöfsalen	Pass 3 14.30-15.30, 2 x 30 min, 1B306 Fryxellsalen	Pass 3 14.30-15.30, 2 x 30 min, 3A 340
Erfarenheter av att utveckla kurser med flippad under- visning	Att använda digitala resurser	Att omforma kurser med digitala resurser samt att ge- nomföra invärdering kopplat till lärandemål
P Blended learning & mixed emotions Mia Toresson Runemark Medie- och kommunikationsvetenskap Institutionen för geografi, medier och kommunikation	P Hur kan vi tillsammans få våra studenter mer effektiva i sina studier och bättre rustade för arbetslivet? L Borg, I Persson Medie- och informationskompetens Universitetsbiblioteket	R IT-pedagogens arbete med flippade möten och kurser - från idé till verklighet CJ Lövenham Kompetensutvecklingsheten Centrala stöd
P Erfarenheter från en workshopserie om flippat klassrum K Thörne L Svenneling Kompetensutvecklingsheten Centrala stöd	P Studentcentrerat lärande med hjälp av öppna textböcker J Netz, J Pareigis Företagsekonomi Handelshögskolan	R Var är studenterna när kursen startar? A Malmgren, ISL I, Svenska språket A Smedja Bäcklund, G Carlsson Kemi, Institutionen för ingenjers- och kemivetenskaper

P=

Paperpresentat

ion R= Runda

bordssamtal

F= Flippad presentation (deltagarna förväntas ha tagit del av en film innan sessionen)